

TEMMUZ

HANE

Çocukluk

ve toplumsal cinsiyet

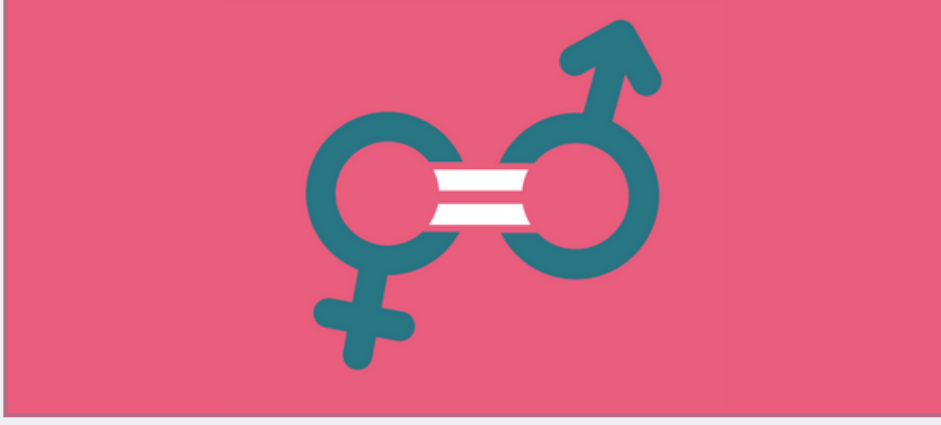
RÖPORTAJ

BİR ANNENİN GÖZÜNDEN
TOPLUMSAL CİNSİYET:

İPEK BAYRAK

ve

TOPLUMSAL CİNSİYET ALGISINDA AİLENİN ROLÜ | MASALLAR |
OKULLARDA CİNSİYET EŞİTLİĞİ | MAVİ Mİ PEMBE Mİ? | LITTLE MISS SUNSHINE |

ve

BOUNWIB

Temmuz | Sayı 6
Çocukluk ve Toplumsal Cinsiyet

3 Toplumsal Cinsiyet Algısında Ailenin Rolü	5 Masallar	7 Bir Annenin Gözünden Toplumsal Cinsiyet
10 Okullarda Cinsiyet Eşitliği İçin Birkaç Öneri	11 Doğmamış Çocuğa Don Biçmek: Mavi mi Pembe mi?	14 Little Miss Sunshine

HAZIRLAYANLAR

Emrah Çelik | Minesu Karaman | Burak Uğur Cantekin | Dilara Beyza Akkaya
ve
Bilge Emek Çetin | Betül Sena Yoğurt

Ailenin

Toplumsal Cinsiyet Algısında

Rolü

Cinsiyet, anatomik ve fizyolojik temelli özelliklerle var olan ve üreme yönünden farklılıklar göstererek dişi ve erkek olarak tanımlanan bir olgudur. Toplumsal cinsiyet ise bir bireyin cinsiyeti sebebiyle toplum tarafından nasıl algılandığıdır. Kadının ve erkeğin nasıl görünmesi, hissetmesi, giyinmesi, davranması, ve dünyayı nasıl algılaması gerektiğini betimleyen bu olgu toplumsal cinsiyet rolünü de etkiler. Kadına ve erkeğe uygun görülen ve onlardan yapılması beklenen görev, davranış ve sorumluluklar ise toplumsal cinsiyet rolünü tanımlar. Toplumsal cinsiyet doğuştan var olan bir olgu değildir, bu yüzden yontulup değiştirilebilir. Toplumsal cinsiyet rolünün asıl belirleyicisi ve bu olguyu var edeni olan toplum, bireyin rolünün oluşmasındaki en büyük etmendir. Bu bağlamda çocuğun ilk çevresi olan ailenin tutumları toplumsal cinsiyetin inşasında önemli bir role sahiptir. Bu algı kültürden kültüre değişiklik gösterse de genel itibariyle ebeveynlerin çocukların cinsiyetlerine göre gösterdikleri tutumlar çok benzerdir. Bu tutumlara ve etkilerine iki açıdan bakabiliriz: çocukların cinsiyetine göre aktiviteler, oyuncak ve oyun yönlendirilmesi ve aile içindeki roller tarafından etkilenmeleri.

Bu dünyaya geldiğinizde, başka bir şey de sizinle birlikte doğar. Hayatınıza başlarsınız, o da size doğru bir yolculuğa başlar. Yavaşça ilerler, siz büyüdükçe o da güçlenir ve sizi yavaş yavaş kuşatır. Biyolojik cinsiyetinizin gölgesi olan toplumsal cinsiyetiniz, siz fark edecek yaşa gelene kadar, çoktan sizi etkisi altına almıştır.

Çocukların kendi cinsiyetlerine uygun davranmaları gerektiği fikri, çoğunlukla ebeveynlerin çocuklarının cinsiyetlerine uygun rollere bürünmeleri ve o rollerin gerektirdiği özellikleri kazanmalarına dair beklentilerinden ortaya çıkmıştır. Babalar, çocuklarının karşı cinsiyet rolüne uygun olduklarını düşündükleri oyuncaklarla oynamasını istemezler. Örneğin oğlanların, kızlara uygun olduğu düşünülen saç, makyaj, mutfak, evcilik, gibi temaların olduğu oyun ve oyuncaklar ile çok fazla ilgilenmeleri hoş karşılanmaz. Çocukların cinsiyetleri de, onlar ile geçilen iletişimdeki konularda farklılıklara sebep olur. Oğlanlar ile daha çok bilimsel konuları ele alan sohbetler edilirken, kız çocukları ile duygular hakkında konuşulur. Aynı zamanda ebeveynler, oğlan çocuklarını başarıya, yarışma, duygularını kontrol etme, bağımsız hareket etme ve kişisel sorumluluk alma gibi konuların hâkim olduğu aktivite ve olaylarda daha çok desteklemiş ve teşvik ederler

Cinsiyet rolleri konusunda eşitlikçi görüşe sahip olan ebeveynlerin çocuklarının daha az kalıp yargısal düşünce ve davranışlarının olduğu da belirlenen bir diğer sonuçtur. Bunun sonucu olarak ev içi rollerin ve sorumlulukların cinsiyet temelli olmaksızın daha homojen bölünmesi de bu durumu pekiştiren bir diğer noktadır. Babasını bulaşık yıkarken ve kahvaltıyı hazırlarken ya da annesini bir aleti tamir ederken ve araba sürerken gören bir çocuğun geleneksel değerlere sahip olan bir ailede yetişen bir çocuğa göre cinsiyet roller konusunda daha esnek bir görüşe sahip olması elbette kaçınılmazdır. Örneğin bir annenin kızı ile birlikte oyuncak arabalarla oynaması yani kızının bir erkek oyuncuğu ile oynamasının gayet normal olabileceği fikrini vermesi ve kazandırması, çocuğun o oyuncuğa dair algısının olumlu olmasını beraberinde getirir.

Kadın ve erkek rollerine dair tutumlarda, kadınların payı da oldukça büyüktür. Aile içerisinde kız ve erkek çocuklarına eşit davranılması ve eşit fırsatlar sağlanması eşitlik ilkesinin yerleşmesine yardımcı olmaktadır. Öte yandan, ataerkil aile yapısı içerisinde kız çocukları, erkek çocuklarından farklı yaklaşımlara maruz kalmaktadır. Örneğin, yemek hazırlamak ve sofrayı kurmak işleri için kız çocukları anneye yardım ederken erkek çocuklarının babayla birlikte televizyon izlemesi, kız çocuğuna ev işlerinin kadının görevi olduğu fikrini aşmamaktadır.

Anne, farkında olmaksızın, toplumsal cinsiyet algısının inşasında çocuğa olumsuz yönde etkide bulunmaktadır. Bu etki sadece kız çocuğu üzerinde değil, erkek çocuğu üzerinde de büyük ölçüde geçerlidir. Örneğin, erkek kardeşin, kız kardeşinin başka erkeklerle olan temasını engellemeye çalışması, ikinci baba rolüne girmesi, kız kardeşini korumaya muhtaç olarak görmesi, kendisinin yaptığı şeyleri yapamayacağını düşünüp bu yönde hareket etmesi gibi durumları yine bu etkinin sonuçları arasındadır. Benzer şekilde, erkek çocuğun ve kız çocuğun sevgilisi olması durumunda da aile çelişkili davranmaktadır. Erkek çocuğun kız arkadaşı olması onaylanırken, kız çocuğun erkek arkadaş edinmesi düşünülemez bile.

Tüm bu durumlar göz önüne alındığında ailenin, bir çocuğun toplumsal algısını inşa etmesindeki rolünün ne kadar büyük bir paya sahip olduğunu görüyoruz. Bu tutum ve davranışlar erkek ve kız çocuklarının düşünce ve duygu yapılarını, hobilerini, sorumluluklarını, davranışlarını ve hatta ileride meslek seçimlerini, toplum içinde var olmalarını ve kendilerini nasıl gördüklerini etkileyen önemli bir etmendir. Bu bağlamda, ailelerin ve okul öncesi eğitiminin cinsiyet eşitliğine duyarlı bireyler yetiştirmesi ve bu konuda bilinçlenmesi oldukça elzemdir.

MASALLAR

Birçoğumuz çocukluğumuzda büyüklerimizden masallar dinlemişizdir. Bu masallar hepimizin kalbinde yer etmiştir, hatta belki birçoğumuz masal kahramanı olma hayalleri bile kurmuştur. Pek çoğumuz, çocukluğumuzda kurduğumuz bu hayallerin sadece o dönemde kaldığını düşünsek bile aslında onlardan bize kalmış bazı sosyal yargıları hala taşımaktayız. Bu yargılar kimi zaman önümüze iyi bir şekilde çıksa da kimi zaman o kadar masum olmuyor. Masum olmayan konuların başında ise masalların toplumsal cinsiyete dayalı tabuları desteklemesi geliyor.

Bildiğimiz üzere çocuklar dünyaya farklı biyolojik cinsiyet ve yönelimleri ile gelirler. Toplumsal cinsiyet rollerini ise sonradan öğrenirler. Bu normlar maalesef ki bizleri kısıtlayan ve eşitliği göz ardı eden yapılarıdır. Fakat bilindiği üzere sonradan öğrenilmiş bu normlar unutulabilir, değiştirilebilir veya tamamen yok edilebilir. İnanıyoruz ki, insanlığın görüp yaşadığı ilk ayrımcılık olan cinsiyet eşitsizliği bile yeri geldiğinde değiştirilebilir. Bu değişimin ilk adımı ise bireylerin tek tek değişmesi ve bu değişimi gelecek nesillere uygun bir şekilde aktarmasıdır. Gelecek nesillere ulaşırken, iletişimi en güçlü şekilde kurmanın bir yolu da masallardır.

Çocuklar doğdukları andan itibaren, hatta bazen anne karnında, büyükleriyle onlardan dinledikleri masallar yoluyla iletişim kurarlar. Masallar, çocukların dinleyip hayalini kurduğu belki de ilk dünyalardır. Bu yüzden masallar, geleceğe eşitlikçi bir kültür aktarma yolunda iyi bir araçtır. Eskiden gelme kalıplaşmış algıları masallar aracılığıyla yıkmak ise bizlerin görevi. Peki bunu nasıl yapabiliriz?

Prensler, prensesler, cadılar, kahramanlar... Masal kültürünün yapıtaşı olan bu karakterlerin masallardaki görevlerini pek çoğumuz biliyoruz. Örneğin prensesler çoğu masalda prensi tarafından kurtarılmayı bekleyen narin insanlar olarak yansıtılıyor, yaşlı ve çirkin kadınlar ise hep cadı olma rolünü üstleniyorlar. Üstlendikleri bu rolleri değiştirerek sosyal bir etki uyandırmak ise bizim elimizde. Buna başlamak içinse önce kendi normlarımızı yıkmalıyız.

Örneğin, 'kahraman' deyince aklınıza gelen kişi bir erkek mi, öyleyse tam tersine onun bir kadın olabileceği ihtimalini de düşünmeliyiz. Daha sonra çocuklara anlattığımız masal karakterlerini çocuklarımızın hayal gücüne bırakabilir ya da beklediklerinden daha farklı karakterleri yaratıp onların önüne koyabiliriz. Eğer size yapılamayacak gibi geliyorsa şu örneğe bakabilirsiniz: Almanya'da bir baba çocuklarına okuduğu, hepimizin de bildiği bir eseri cinsiyet eşitliğine uygun bir hale getirmiş. Pamuk Prens ve Yedi Cüceler masalını değiştiren baba, prensesimizi cesur mu cesur bir kahramana, yedi cüceleri ise farklı etnik kökenlerden gelen insanlara çevirmiş. Eserin sonunda da değişiklikler yapan baba, sosyal medyadan birçok beğeni toplamış. Peki, bu babanın yaptığını neden bizler de yapmayalım?

Bu soruyu sorarak bir sonraki sayfada klasik masalların cinsiyetçi tutumlarını ters yüz etmiş modern bir masalı paylaşıyoruz. Sizlerden ricamız, çocuklarınız için seçtiğiniz kitapları eleştirel bir tutumla incelemeniz. Eksik ya da hatalı gördüğünüz kısımlar hakkında çocuklarınızla konuşmanız, hatta bu kısımları birlikte yeniden yazmanız.

Cesur Şövalye Sör Yeşil Benek

Çok eskiden, ormanın derinliklerindeki bir bataklıkta, minik, benekli bir kurbağa yaşardı. Bataklıktaki büyük kurbağalar, "Ufaklık" derlerdi ona. Minik kurbağanın hayalindeki isim başkaydı oysa:
CESUR ŞÖVALYE SÖR YEŞİL BENEK

Okuduğu Kurbağa Prens masalının etkisiyle, kendi prensesini bulmak için yola çıkan minik kahramanımız, Prenses'i tam da olması gerektiği yerde, bir ejderhanın karşısında bulur. Ancak onun kurtarılmaya ihtiyacı yoktur, hem zaten Prenses kendi başının çaresine de bakabilir. Sonsuza dek küçücük kalacağını düşünürken, Prenses ve Ejderha ile birlikte minik kurbağaların da pekala görkemli bir kahraman olabileceği bir yolculuğa çıkıyor.

Ebeveynler bu kitapla neler yapabilir?

Geleneksel peri masalı unsurlarını, modern bir kahramanlık masalına dönüştüren kitabımız, kahramanlık için fiziksel özelliklerden ziyade, zihnen kahraman olmaya hazır oluşun yeterli olduğunu vurguluyor.

Kendinden emin ve kendi başının çaresine bakabilen Prenses portresi, alışıldık prenses figürlerinden oldukça farklı. Prenses'in bu farklılığı, ebeveynlerin çocuklarıyla yapabilecekleri cinsiyet rolleri temalı bir konuşma için iyi bir başlangıç noktası olacaktır.

**katkıları için
@filkitap'a
teşekkür ederiz**

Bize kısaca kendinizden bahseder misiniz?

Ben İpek Bayrak. 1986 Kayseri doğumluyum. 2009 Odtü İşletme, 2013 Odtü İktisat Yüksek Lisans mezunuyum. Şu anda bir savunma sanayii firmasında çalışıyorum. 9 senedir evliyim ve 3.5 yaşında bir kız çocuk annesiyim. Yaklaşık 3 senedir de ‘çalışan anne olmak yeterince iyi bir ebeveyn olmaya engel değildir’ argümanına dair bir farkındalık yaratmak amacıyla @calisananneolmak instagram hesabını yürütüyorum.

Toplumsal cinsiyet kavramıyla ilk defa ne zaman karşılaştınız? Neler hissettiniz?

İç Anadolu'nun tam göbeğinde, toplumsal hiyerarşinin önemli olduğu, geniş aile ile grift ilişkilerin yoğun yaşandığı bir şehirde büyüdüm. Ev işlerinin, eğitim hakkının, mesleklerin cinsiyetlere göre ayrıştırıldığı bir toplum bu. Öyle ki doktor olan ablamın odasına girilip kendisine “doktor bey” diye hitap edilmesini artık kanıksadığı bir toplum. Ev işlerinin kadın sorumluluğunda, erkeklerin ise ancak yardımcı olduğu, çocuk bakımının anne sorumluluğunda babanın ise yine ancak yardımcı, yedek oyuncu gibi algılandığı bir toplum. Bu toplumda kendi çekirdek ailem içerisinde ise bu toplumsal cinsiyet rollerinin hiç dayatılmadığı, özgür ve oldukça şanslı bir kız çocuk olarak büyüdüm.

İlk kez şurada karşılaştım diyemem ama zaten her adımda hissedebildiğimiz iliklerimize kadar işlenmiş bir hava var.

Geçenlerde misal aracımı görece dar bir alana park etmek üzere geri vitese takmamla bir beyefendi yanıma geldi. “Hanımefendi isterseniz ben park edeyim” dedi. Meğer çarpmamdan çekindiği yandaki araç kendininmiş. Teşekkür edip arabamı park ettim. Araçtan indim henüz bagajından eşyalarını almakla uğraşan beyefendiye “sizin arabanız çizgilerin dışına taşmış isterseniz bir dahakine sizinkini ben park edeyim” dedim. Gülüştük. Ama işte bu bütün kadınların kötü şoför olduğu, bütün erkeklerin pasaklı olduğu gibi yargıları toplumumuzda hala hissediyoruz.

Çocuğunuzu yetiştirirken toplumsal cinsiyet rollerine/algısına karşı tutumunuz nedir? Farkında olmadan devam ettirdiğiniz normlar oldu mu?

Ailemizde atanmış cinsiyeti kız olan bir çocuk birey var. Cinsel kimliği ya da yönelimi ile ilgili ise tabii ki en ufak bir fikrimiz yok. Mümkün olduğunca, her rengin herkese göre olduğunu, her oyuncağın herkese göre olduğunu anlatıyoruz. Yapamayacağını düşündüğü yahut ona bir şekilde çevreden söylenen her şeyi yeterince denerse yapabileceğini telkin ediyoruz. Ama bence böyle tutumlar basma kalıp şeyler söylemekle yerleşmiyor. Önemli olan ona ne söylendiği değil ne gördüğü.

Kızım ev dışında da çalışan bir kadın, evde eşi ile ortak iş paylaşımı yapan bir erkek figürü görüyor. Misal genelde kadın işi olarak algılanan yoğurt mayalamak, ekmek pişirmek işleri bizim ailemizde genellikle eşimin yaptığı işler. Bir temizlik yapılacaksa beraber gireriz. Mümkün olduğunca hayatta yetişkinlerin sorumluluklarında olan işlerin ortak paylaşıldığını görmesini sağlamaya çalışıyoruz. Yine de alışkanlıkla yaptığımız şeyler illaki vardır. Geçen gün misal kızım eşime oje sürmek istedi. Eşim “Erkekler oje sürmez” dedi. Ben tercih etmiyorum demesi belki daha doğru olurdu.

Kariyeriniz boyunca toplumsal cinsiyete dayalı ayrımcılıkla hiç karşılaştınız mı?

Aslında sadece Türkiye değil bütün dünyada kariyerin üst basamakları söz konusu olduğunda kadınlar için hala bir cam tavan var. Dahası bu toplumsal cinsiyete dayalı ayrımcılığı daha en baştan hissedebiliyoruz. Mesela iş mülakatlarında “ne zaman çocuk düşünüyorsunuz” sorusuna maruz kaldım. Ya da kendi yöneticim beni desteklemesine rağmen doğum sonrası işe dönüşümde bir üst yöneticim tarafından almam gereken kıdem bilinçli olarak neden belirtmeksizin bekletildi. Bunlar birçoğumuza ne yazık ki tanidik gelecektir.

Sizce kadın özgürlüğü için en önemli etken nedir?

Instagram hesabımın da odak noktası olduğundan sanıyorum bu soruya ekonomik özgürlük cevabını vermem doğru olur. Kadınların önce babaları daha sonra eşleri ama mutlaka bir erkeğin himayesi, koruma ve kollaması altında hayat sürmeleri, kendilerine sunulan kadarı ile yetinmeleri, sunulmayana razı olmaları şeklinde pompalanan anlayışa topyekûn karşıyım.

Kendi ekonomik özgürlüğüne sahip kadınların toplumumuzda çocukları için de daha doğru rol model olduğunu düşünüyorum. Hayatta yetişkin bir birey olarak herkesin kendi sorumluluğunu almasından yanayım. Mesele hep kadın penceresinden inceleniyor ancak bence bu anlayış yerleştiğinde erkekler üzerindeki bu “evi geçindiren erkektir” baskısı da ortadan kalkacaktır. Bu yüzden aslında hep deniyor ya feminizm herkes içindir.

Bizim nesille birlikte anlayışların biraz olsun düzeldiğini düşünüyorum ve her fırsatta yazdığım gibi **“umudum çocuklarda...”**

Desteği ve bize vakit ayırıp sorularımızı içtenlikle cevapladığı için İpek Bayrak'a teşekkür ederiz.

OKULLARDA CİNSİYET EŞİTLİĞİ

3 İÇİN BİRKAÇ ÖNERİ

Okul öncesi eğitimde, kız çocukları drama köşesinde oynarken oğlanların bloklarla oynaması sıklıkla karşılaşılan bir durumdur. Eğitimciler bu köşelerde çocukların birlikte oyun oynamasını sağlamakla cinsiyet eşitliğinin ilk adımını atabilir. Nitekim, oyunların ve oyuncakların cinsiyeti olmaz, evcilik oynamak istemeyip arabalarla oynayan kız çocukları da bebeklerle oynayan oğlan çocukları da normaldir.

Toplumsal cinsiyete duyarlı dil, gündelik dilde yer alan bilinçsiz varsayımlara karşıdır. Eğitimciler, dilin dönüştürücü gücünün farkında olmalı. Bu yüzden, öncelikle kendi dillerini toplumsal cinsiyete duyarlı şekilde değiştirmeliler. Kadın demekten korkulmamalı. Benzer şekilde, erkek çocukları yerine de oğlan çocukları kullanımı yaygınlaşmalı.

Aile içi iş bölümü yaygın şekilde cinsiyetçiye, sınıftaki iş bölümü bunu destekler durumda olmamalı. Sınıfın temizlenmesi veya bir eşyanın taşınması hem kızların hem de oğlanların yapabilecekleri işlerdir. Sınıf içerisinde iş bölümü yaparken cinsiyet eşitliğini gözetmek ve çocukların eşitliği deneyimlemesini sağlamak, toplumsal cinsiyet eşitliği hakkında yapılmış konuşmalardan çok daha etkili ve kalıcı olacaktır.

Meslek tanıtımları toplumsal cinsiyet konusunda farkındalık yaratmak için önemli fırsatlar verir. Erkeklerin hemşire ya da okul öncesi öğretmeni, kadınların cerrah ya da otobüs şoförü olabileceği gösterilmeli. Bir mesleği yapmak için önemli olan şeyin cinsiyet değil, ilgi ve istek olduğu vurgulanmalı.

DOĞMAMIŞ
ÇOCUĞA
DON
BİÇMEK:

MAVİ mi? PEMBE mi?

Doğmamış çocuğa biçilen bu donu düşünürken dikiş masasında oturan kişinin de anne olduğunu düşünmeniz hiç garipsenmez. Çünkü çocukluğumuzdan beri kızlar dikiş diker, oğlanlar araba ile oynar gibi kalıplar içerisinde yaşamaya alıştık. Yeğenlerimize, çocuklarımıza hediye alırken de bu normlar içinde kalarak kızlara pembe dikiş setleri, mutfak eşyaları; oğlanlara mavi tişörtler veya mekanik düzenekler alırız. Oysaki ne oyuncakların ne de renklerin cinsiyeti vardır. Bir kız çocuğunun arabalarla oynaması da, mavi giyinmesi de; bir oğlan çocuğunun pembe dikiş malzemeleri ile ilgilenmesi de olasıdır.

Bireyler dünyaya geldikleri andan itibaren toplum, cinsiyetlerine göre onlar adına kararlar alıp sınırlar koymaya başlar. Bireyler için bu sınırların dışına çıkabilmek, benliklerini bulmak adına önemli bir ilk adımdır.

Günümüzde doğum öncesi cinsiyetin belirlenebilmesi, ebeveynlere çocukları için birçok hazırlığı erkenden yapma fırsatı sağlıyor. Çocuklarının ihtiyaçları, odası, oyuncakları ve kıyafetleri için “Mavi mi? Pembe mi?” sorusuna cevap alan ebeveynler çocuklarının hayatına bu cevaba göre yön vermeye başlıyor: Kız çocuklara pembe, oğlanlara mavi.

Bu renk ayırımına herhangi bir oyuncak mağazasına girdiğinizde bile rastlayabilirsiniz. Mağazada sizi kızlara yönelik oyuncakların olduğu pembe raflar ve oğlanlara yönelik mavi raflar karşılar: Bakım ve ev işleri için yönlendiren pembe raflarda oyuncak süpürgeler, saati gelince ağlayan oyuncak bebekler ve mutfak eşyaları bulunurken, mavi raflarda bulunan elektronik düzenekler, arabalar ve yapı setleri gözlerinizde canlanmıştı.

Günümüzde bu şekilde kabul edilen renk kriterlerinin nasıl şekillendiğini değerlendirelim: Pembe ya da mavi gibi pastel renklerin bebek kıyafetlerinde kullanılması 1800'lü yılların sonunda başlıyor. Bu tarihten önce her iki cinsten bebeklere en sık giydirilen kıyafet rengi temizliğinin de kolay olması sebebiyle beyazdı.

1900'lü yılların başında tekstil endüstrisinin gelişmesiyle bebek giysileri renklendi. Başta oğlan çocuklara pembe, kız çocuklara mavi renkler önerilmişti. Earnshaw Bebek Mağazası'nın 1918 yılında yayınlanan bir gazete reklamında **“Erkek çocuklarınıza pembe giydiriniz. Pembe güçlü bir renktir ve erkeklere daha uygundur. Mavi ise daha narin olduğundan kız bebeklere uyar.”** yazılıydı. Başka reklamlarda ise cinsiyet ayrımı olmadan mavi rengin sarışın bebeklere, pembenin kumrallara yakıştığı belirtiliyordu.

1950'lere gelindiğinde kız çocuklara uygun rengin pembe, oğlanlara uygun rengin mavi olduğu konusunda çoğunluk hemfikir olmuştu, ancak hem oğlan hem de kız çocuklara bu iki renk dışında da pek çok renkte giysi giydiriliyordu.

1970'ler, kız çocuklarını sarmalayan pembe çılgınlığının yükselişe geçtiği dönemdi. Artan seri üretim, mağaza zincirlerinin gelişimi ve tüketim toplumunun güçlenmesi ile bebek kıyafeti ve oyuncak üreticileri 'cinsiyete özel' oyuncak ve kıyafet üretimini artırdılar.

Geçmişte renklerin çocuk kıyafetlerinde kullanımının döneme göre değişim gösterip toplumun dönemsel ihtiyaçlarına göre şekillendiğini görüyoruz. Günümüzde ise çocuklar hemen hemen her renkte giysileri giyiyorlar. Tabii çoğunlukla ilk tercihler kızlar için pembe, oğlanlar için mavi oluyor.

Günümüzde, reklamlar ve sosyal medya ile aşılana bu renk algılarının toplum içinde fazlasıyla benimsenerek halkın ihtiyaçlarını bu şekilde yönlendirmeye çalıştığı durumlarla bile karşılaşabiliyoruz. 'Karşı cinsiyet rengi'ne karşı oluşmuş önyargılar için en güzel örnekleri Elif Şafak'ın Aşk kitabının ilk baskısı ile aldığı tepkilerden verebiliriz.

Erkek okurların çoğu içeriği beğenmiş olmalarına rağmen kapağının rengi pembe olması sebebiyle, toplum içinde kitabı kaplayarak okuduklarını belirtti. Üzerlerindeki "Erkek adam pembe kitap okuyamaz" baskısından söz ettiler. Hem yazar hem de yayınevi bu konuda okurlardan mailler aldığını açıklamıştı. Sonunda erkek okurların da toplum içinde rahatça okuyabilmeleri için kitabın gri kapaklı baskısı da çıkarıldı. Prenseslerin dünyasıyla özdeşleşmiş 'pembe'den adeta korkan, rahatsız olan kişiler için bu özel 'erkeksi' baskı güzel bir seçenek olmuştu.

Pembe giyinmeyi tercih eden erkekler çevrelerinden çok defa bu konuda olumsuz yorumlar aldığını belirtiyor. Maskülen duruşun feminen duruştan daha kuvvetli olarak algılanması sebebiyle aynı durum mavi tercih eden kadınlar için geçerli değil.

Kadınların mavi giymesi normal kabul edilip pembenin erkeklere hiç yakıştırılmaması, "maskülen kadın"ların güçlü olarak tanınan ve imrenilen kişiler, "feminen erkek"lerin ise onaylanmayan ve dışlanan kişiler olmasının sonucu mudur yoksa sebebi mi?

Dünyaya geleceği öğrenilen bir bebek için cinsiyeti öğrenildiği an "Mavi!" veya "Pembe!" şeklinde başlayan sınırlamalar, toplumsal cinsiyet algısı ile şekillenmiş normlardan başka bir şey değildir.

Bazen renkler ve oyuncaklarla bazen de söylenenler ve yönlendirmeler ile çizilen sınırların içinde büyüyen yetişkinlerin, bu sınırların dışına çıkabildiği özgür bir dünya ve bu yeni dünyada özgürce yetişip gönüllerince yaşayabilen çocuklar diliyoruz.

Yönetmen:
**Jonathan Dayton
& Valerie Faris**
Senaryo:
Michael Arndt
Oyuncular:
**Steve Carell,
Toni Collette,
Greg Kinnear,
Abigail Breslin**
Yapım Yılı:
2006
Süre:
1 saat 42 dakika
Tür:
Komedi/Dram

little miss sunshine

Her birimiz bizi oluşturan niteliksel ve niceliksel sıfatlarla var oluyoruz. Gerek kendimiz tarafından gerek toplum tarafından konulan bu etiketlerle her bir role bürünmeye çalışıyor ve bir birey olarak var olmaya çabalıyoruz. Little Miss Sunshine'da da bunu fazlasıyla hissettiriyor bize karakterler. Her birinin farklı bir amacı, krizi, rolü ve hedefi var; fakat aralarında biri var ki kalıplaşmış toplumsal tabuları kırma yolunda oldukça emin: Olive. Olive kazanmak için aylardır çalıştığı bir çocuk güzellik yarışmasına katılmak isteyen bir kız. Güzelliğin yanı sıra yeteneklerin de sergilendiği bu yarışmada en güzel ve yetenekli olan kız çocuğu yarışmanın kazananı olup "Miss Sunshine" unvanına sahip oluyor.

Olive yarışmaya katılmak için yeterince güzel olmadığını düşündürten anlar yaşasa da asla vazgeçmeyip yarışmaya katılmaya karar veriyor. Yarışmadaki kız çocuklarının aksine makyaj yapmayan, abartılı kıyafetler tercih etmeyen ve oldukça doğal olan Olive, dans performansını sergilerken seyirciler tarafından hoş karşılanmayıp sergilediği figürlerin bir kıza yakışmadığını ve ahlaksızca durduğunu belirten sözlere maruz kalsa da bunlara kulak asmıyor ve dans etmeye devam ediyor.

"Kız" gibi davranmadığı için sahneden indirilmeye kadar giden durumda ise ailesi devreye girerek Olive'e destek oluyor ve günün sonunda mutlu ve kendinden emin bir Olive karşımıza çıkıyor. Tutkunun, başarmak için verilen emeğin, sevilen şeyi yapmanın toplumun düşüncelerinin önüne geçildiği bu filmde Olive ve ailesi bize çok güzel bir örnek oluyor.

Çocuk güzellik yarışmalarını da ele alarak sıkı bir toplumsal eleştiri yönelten bu film, toplum tarafından bireylere atfedilen sıfatların, uyulması gereken roller ve sergilenmesi gereken davranışların ve bunları kabul edişin önüne geçerek itiraz ediyor.

Marjinal karakterlerinin, akıcı olay örgüsünün, iyi işlenmiş mesajlarının sıcak ve samimi bir hava yarattığı bu film, sizi düşünmeye teşvik ederken yüzünüze bir tebessüm kondurmayı da eksik etmiyor.

Keyifli Seyirler!

